

علمی-پژوهشی

فصلنامه تخصصی علوم اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی - واحد شوشتر

سال هفتم، شماره (۲۰)، بهار ۱۳۹۲

تاریخ دریافت: ۹۱/۸/۳۰ تاریخ پذیرش: ۹۱/۱۰/۲۵

صص ۱۳۰ - ۱۰۳

رابطه سبک زندگی با میزان دینداری جوانان: مورد مطالعه جوانان شیراز

بیژن خواجه‌نوری^۱، زهرا ریاحی^۲، سید ابراهیم مساوات^۲

چکیده

مطالعه حاضر رابطه بین مفاهیم سبک زندگی و میزان دینداری جوانان شهر شیراز مورد بررسی قرار داده است. در ابتدا مطالعه‌های انجام شده در این حوزه مرور گردیدند، سپس بر اساس نظریه‌ای مبتنی بر آرای گیدنز شش فرضیه ارائه شد. جهت آزمون فرضیه‌ها ۵۶۰ جوان بین سنین ۱۵ تا ۲۹ شهر شیراز به شیوه نمونه‌گیری تصادفی چند مرحله‌ای انتخاب شدند. روش تحقیق این مطالعه پیمایشی و با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته بوده است. نتایج بدست آمده در سطح تحلیل‌های دو متغیره نشان داده‌اند که متغیرهای جنسیت، درآمد پاسخگو و پدر وی، تحصیلات پاسخگو و پدر وی، همچنین سبک‌های فراغتی جدید، مصرف‌های جدید، فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی جدید، سبک مذهبی و نهایتاً سبک مدیریت بدن با متغیر میزان

دینداری جوانان دارای رابطه بودند. همچنین نتایج حاصل از تحلیل چند متغیره نشان دهنده آن است که سبک مذهبی، شبکه‌های مجازی، استفاده از رسانه‌های خارجی، مدیریت بدن و نهایتاً فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی نوین و سبک فرهنگی بر روی هم توانسته‌اند نزدیک به ۳۲ درصد از تغییرات متغیر وابسته را تبیین کنند.

واژه‌های کلیدی: دینداری، جوانان، سبک زندگی، جهانی شدن، مدرنیته.

مقدمه

ما در جامعه‌ای زندگی می‌کنیم که حیطه و نفوذ مذهب در تمامی جنبه‌های زندگی مردم مشاهده می‌شود. یکی از مفاهیمی که مورد بررسی اندیشمندان درباره وجود انسان قرار می‌گیرد، هویت است. هویت در واقع همان چیزی است که فرد به آن آگاهی دارد. و به عبارت دیگر، هویت شخصی چیزی نیست که در نتیجه تداوم کنش‌های اجتماعی به فرد تفویض شده باشد، بلکه چیزی است که فرد باید آن را به طور مداوم و روزمره ایجاد کند و در فعالیت‌های بازانديشی خویش مورد حمایت و پشتیبانی قرار دهد. هویت به دو سطح فردی و اجتماعی تقسیم می‌شود. هویت اجتماعی، نوعی خودشناسی در ارتباط با دیگران است. یکی از ابعاد هویت اجتماعی، هویت دینی است (ایمان و کیدقان، ۱۳۸۲؛ ساروخانی و رفعت‌جاه، ۱۳۸۳؛ ذکایی، ۱۳۸۱). هویت مذهبی، به رابطه انسان با دین و نسبتی که با آن پیدا می‌کند اطلاق می‌شود. سنگ بنای هویت دینی پایبندی و تعهد است (رفعت‌جاه و شکوری، ۱۳۸۷). همچنین شجاعی زند دینداری را داشتن اهتمام دینی می‌داند به نحوی که نگرش، گرایش و کنش‌های فرد را متأثر سازد (شجایی زند، ۱۳۸۴). یکی از مسائلی که هویت مذهبی را در ایران و کشورهای که بافت و زمینه مذهبی دارند، تهدید می‌کند کاهش نفوذ دین از نهادهای مختلف اجتماعی، اقتصادی، مذهبی، سیاسی است. این پدیده به مسأله مدرنیسم بر-می‌گردد.

امروزه ما در جهانی زندگی می‌کنیم که به باور اکثریت اندیشمندان مدرن خوانده می‌شود. به باور گیدنز سه ویژگی باعث می‌شود که نهادها در زندگی مدرن خود را از سازمان‌های سنتی همچون نهادهای مذهبی گسسته و جدا کنند. این ویژگی‌ها عبارت از شتاب دگرگونی،

پهنه دگرگونی و بُرد دگرگونی است که ماهیت ذاتی نهادهای مدرن هستند (گیدنز، ۱۳۷۷: ۹). این گسست در فرایند جهانی شدن که شکل تشدیدشده روابط اجتماعی مدرن است، شکل شدیدی تری به خود گرفته است (همان: ۶۲). مهمترین تأثیری که این شرایط مدرن بر روی "خود" یا به تعبیری دیگر هویت می‌گذارد، الزاماً دگرگونی ژرفی را در زندگی افراد به وجود می‌آورد. در سطح "خود" یکی از مولفه‌های اساسی فعالیت‌های روزمره، همان انتخاب‌هایی است که بطور عادی به عمل می‌آوریم. یکی از موضوعات مهم در شرایط مابعد سنت، اهمیت یافتن شیوه‌ی زندگی و اجتناب ناپذیر بودن آن برای فرد عامل است. عملکردهایی که در نوع پوشش، خوراک، طرز کار و محیط‌های مطلوب تجسم می‌یابند (گیدنز، ۱۳۷۸: ۱۱۹-۱۲۲). به باور گیدنز شیوه زندگی مجموعه‌ای کم و بیش جامع از عملکردهاست که فرد آن‌ها را به کار می‌گیرد چون، نه فقط نیازهای جاری او را برآورده می‌سازند، بلکه روایت خاصی را هم که وی برای هویت شخصی خود برگزیده است در برابر دیگران متجسم می‌سازد (گیدنز، ۱۳۷۸: ۱۲۰). یکی از پیامدهای مدرنیته و جهانی‌شدن مفهوم انتخاب سبک‌های زندگی است و همان‌طور که گیدنز بیان می‌کند این انتخاب‌ها دیگر در قلمروی نهادهای سنتی قرار نمی‌گیرد. مهمترین نهاد سنتی، دین است. با توجه به تاریخ حیات بشری می‌توان مشاهده نمود که دین در گذشته کارکردهای گسترده‌ای داشته و نقش‌های فراوانی داشته و مسئولیت‌های مختلفی را در زندگی بشر بر عهده گرفته است. اما با ظهور نهادهای مدرن در زندگی جوامع بشری، برخی از این کارکردها به سایر نهادها واگذار شده است و میزان دینداری را دستخوش تغییر کرده است.

مروری بر مطالعات پیشین

قادری در مطالعه خود به بررسی رابطه اینترنت و هویت دینی کاربران پرداخته است. نتایج مطالعه نشان داد که متغیرهای مدت و میزان استفاده، مشارکت و فعال بودن کاربران در استفاده از اینترنت، واقعی تلقی کردن محتوای سایت‌ها از سوی کاربران، پایگاه اقتصادی، اجتماعی و میزان تحصیلات کاربران رابطه معنی‌داری با هویت دینی کاربران دارد. همچنین در تحلیل رگرسیونی متغیرهای مدت، واقعی تلقی کردن سایت، پایگاه اقتصادی- اجتماعی رابطه و تأثیر

معنی‌داری را با متغیر وابسته تحقیق نشان داده‌اند و در مجموع ۲۳ درصد از واریانس و تغییرات هویت دینی کاربران را تبیین کردند (عباسی قادری، ۱۳۸۶).

لهسائی‌زاده و دیگران در مطالعه‌ای به بررسی رابطه جهت‌گیری مذهبی و سلامت روانی پرداخته‌اند. یافته‌های پژوهش آن‌ها نشان داد که سلامت روان مستقیماً تحت تأثیر متغیرهای جهت‌گیری مذهبی، تحصیلات، سن، جنسیت، جهت‌گیری مذهبی و درون‌دینی قرار گرفته است و این متغیرها ۷۲ درصد از تغییرات این متغیر وابسته را توضیح داده است (لهسائی‌زاده و دیگران، ۱۳۸۵).

توسلی و مرشدی در مطالعه خود به تبیین وضعیت دینداری و گرایشهای دینی در جوامع در حال‌گذار پرداخته‌اند. نتایج تجربی مطالعه حاکی از آن است که باورهای دینی دانشجویان در حد بالا و پایبندی آن‌ها به انجام دادن مناسک فردی دینی در حد متوسط به بالایی است، اما پایبندی آن‌ها به انجام دادن اعمال جمعی دینی در حد کم ارزیابی می‌شود. همچنین گرایش به دین خصوصی، برخورد گزینشی با دین و گرایش به تکثرگرایی دینی رواج زیادی بین دانشجویان دارد (توسلی و مرشدی، ۱۳۸۵).

شجایی‌زند در مقاله‌ای نظری به بررسی مدل‌های دینداری پرداخته و سعی در ارائه مدلی نظری برای سنجش دینداری در ایران داشته است. وی معتقد است که یک فرد متدین را می‌توان با دو نشانه: (۱) پایبندی و التزام دینی و (۲) پیامد دینداری و آثار تدین در فکر و جان و عمل فردی و اجتماعی وی باز شناخت. وی بیان می‌کند که در محتوای دینی سه جنبه معرفتی، عاطفی و رفتاری قابل تشخیص است. در این مطالعه داشتن بینش الهی، اهل دل بودن، متخلق بودن، متقی بودن جزو پی‌آمدهای دین‌داری پنداشته شده که دو مقوله اول جزو معنای حیات و از آن طریق بر هدف زندگی و دو مقوله‌ی بعدی بر سبک‌زندگی فرد به نحو مستقیم و بنیادی تأثیر می‌گذارند. در آخر شجایی‌زند شاخص‌های زیر را به عنوان مدل سنجش دین‌داری مطرح می‌کند: انجام فردی عبادات، انجام جمعی عبادات، شعائر دینی، مشارکت دینی، تکالیف جمعی، تکالیف فردی (شجایی‌زند، ۱۳۸۴).

عظیمی‌هاشمی در مطالعه خود با استفاده از مدل کلارک و استارک به بررسی رضایت از زندگی و دینداری در بین دانش‌آموزان پرداخته است. نتیجه تحقیق نشان داده است که

وضعیت دینداری دانش آموزان متوسطه در ابعاد اعتقادی و تجربی بسیار بالا است و اکثر قریب به اتفاق ارکان اساسی دینی را قبول داشته و از حیث تجربه دینی نیز در حد بالایی هستند. همچنین در بُعد مناسکی و پیامدهای دینداری نیز هر چند نسبت به دو بُعد دیگر میانگین امتیازات کمتر است، اما بالاتر از میانگین نظری است. بنابراین هرچه دانش آموزان بر معیارهای دینی در تعاملات اجتماعی و اقتصادی خود توجه بیشتری داشته و به تأثیر دینی و احساس آرامش توجه بیشتر داشته باشند، از زندگی رضایت بیشتری دارند (عظیمی هاشمی، ۱۳۸۳).

روستسکی و دیگران به مطالعه‌ی تأثیر مذهب بر کنترل رفتارهای جنسی نوجوانان در تحقیقات انجام شده در غرب پرداخته‌اند. نویسندگان مقاله معتقدند که تحقیقاتی که پیرامون این موضوع انجام گرفته‌است از دو رویکرد نظری استفاده شده است. ۱) تئوری دورکیمی که مذهب را یک تأثیر اجتماعی قلمداد می‌کند و ۲) تئوری بوم‌شناسی که مذهب را به عنوان نیروهای جامعه‌پذیری قلمداد می‌کند. نویسندگان نتیجه می‌گیرند که در بیشتر تحقیقاتی که انجام شده بار تنویرکی خیلی قوی در آن اعمال نشده و مذهب در درجه دوم اهمیت قرار داشته و بیشتر به یک یا چند جنبه و نه به صورت همه جانبه به بررسی پرداخته شده‌است ولی در همه این تحقیقات علاقه به التزام براساس ایمان پاسخ به سوالات اصلی را در برمی‌گیرد (Rostovsky et al, 2004).

نونی و دیگران در مقاله خود بیان می‌کنند که مذهب نقش مهمی در حمایت اجتماعی از افراد دارد و تأثیر مذهب بر سلامتی روحی را نشان می‌دهد. مذهب در این تحقیق شامل دو بُعد فردی (مقابله مذهبی^۱) و سازمانی شامل (حمایت اجتماعی کلیسا مبنای^۲) است. شاخص‌های گروه اول که شاخص‌های مذهب به صورت فردی است، احساس و اعتقادی که فرد از حضور خدا در زندگی دارد را شامل می‌شود و شاخص دوم تأثیر اعتقاد به خدا در زندگی اجتماعی و رفتار فرد با دیگران را شامل می‌شود. که این شاخص‌ها با شاخص‌های افسردگی سنجیده شده است. نویسنده نتیجه می‌گیرد که مذهب بر سلامت روحی تأثیر مثبت دارد ولی وقتی با متغیرهای کنترل مانند سن، جنس، درآمد اندازه‌گیری می‌شود، فاقد ارتباط است. ولی مذهب

1 - Religious coping.

2 - Church –based social support.

و حمایت اجتماعی بر کاهش افسردگی تأثیر می‌گذارند و همچنین رفتارهای مذهبی مانند رفتن به کلیسا حمایت اجتماعی افراد در کلیسا را به دنبال دارد (Noony et al, 2002).

آرمفیلد و دیگران در تحقیق خود به بررسی رابطه بین مصرف اینترنت و اعتقادات مذهبی پرداخته‌اند. سوالاتی در مورد اینکه چند بار در هفته از اینترنت، اطاق چت، ایمیل استفاده می‌کنید و همچنین در مورد مذهب، رفتارهای مذهبی مانند رفتن به کلیسا، خواندن کتاب مذهبی و طرز نگرش، اعتقاد به خدا و نقش آن در زندگی، و متغیرهای کنترل مانند: سن، جنس، درآمد، تحصیلات و غیره پرسیده شده است. نویسنده نتیجه می‌گیرد که رابطه منفی بین استفاده از اینترنت و مذهب وجود دارد ولی وقتی این رابطه با متغیرهایی مانند سن و جنس و درآمد سنجیده شود رابطه معنی‌دار نمی‌باشد (Armfield et al, 2002).

هلت و دیگران به بررسی نقش مذهب بر اعتقادات و رفتارهای زنان آفریقایی - آمریکایی بیان می‌کنند که اعتقادات مذهبی در میان زنان آفریقایی - آمریکایی تأثیر به‌سزایی دارد و بر سبک زندگی و رژیم غذایی آن‌ها مانند استفاده از میوه و سبزیجات و وعده‌های غذایی سالم اثر می‌گذارد. اعتقادات مذهبی به کار رفته در این تحقیق شامل بعد سازمانی (تمایل به خدمت مذهبی)، غیر سازمانی (نماز خواندن)، ذهنی (گوش دادن به نوارهای مذهبی)، اعتقاد مذهبی (اعتقاد به حضور خدا در زندگی)، رفتار مذهبی (انجام عبادات و ...) است. کسانی که مذهبی هستند بیشتر میوه و سبزیجات مصرف می‌کنند و در هنگامیکه مریض می‌شوند بیشتر احساس می‌کنند که می‌توانند با مریضی مقابله کنند. این نمونه در بین کسانی که سرطان سینه داشتند بررسی شده است (Holt et al, 2005).

وراسمی به بررسی مقیاسی در مورد هویت مذهبی پرداخته‌است. در این بررسی از رهیافت روانشناسی اریکسون و ماریسا در بسط هویت مذهبی اخذ شده است. در این مقاله، ابعاد مذهبی به ۷ بُعد تقسیم شده است که به بررسی این ابعاد با ۵ تیپ شخصیتی روانشناسی پرداخته شده است. نتایج حاکی بر این است که همبستگی منفی بین افرادی که دارای یکپارچگی در اعتقادات هستند و تیپ شخصیتی افراد پریشان حال و مضطرب و افراد جزم‌گرا وجود دارد. و همبستگی منفی بین کسانی که معتقدند که باید در مذهب هرچه موافق با عقل و منطق بود را پذیرفت و بقیه را که نمی‌توان با عقل و منطق توجیه کرد، رد کرد و افرادی که دارای تیپ

شخصیتی پریشان حال و مضطرب هستند، وجود دارد. و همچنین بین افراد که در اعتقاداتشان خودمدار و سخت گیر و افرادی که اعتقادات مذهبی‌شان همسو با دوستان و خانواده شکل گرفته است و کسانی که در اعتقادات مذهبی فقط به عقل و منطق خود تکیه می‌کنند، با تیپ شخصیت جزم‌گرا همبستگی مثبتی دارند. و همچنین رابطه‌ی مثبتی بین کسانی که دارای اعتقاد مذهبی مردد هستند و افرادی که دارای تیپ شخصیتی مضطرب هستند وجود دارد (Veerasley, 2002).

مینکلر و همکارانش به بررسی هویت مذهبی و مصرف پرداخته‌اند. آنها به این نتیجه رسیده‌اند که در مصرف فقط انگیزه افراد برای خرید و استفاده از کالاهای مختلف حرف اول را نمی‌زند، بلکه ورای نیازها و مصرف کالاهای فرهنگی، انتخاب و رسیدن به آن نیروهای دیگری هم هستند که دخالت می‌کنند. یکی از مهم‌ترین این‌ها هویت مذهبی است. در این مقاله بیان می‌شود که بعضی عادات و نحوه پوشش مذهبی افراد مانند حجاب زنان مسلمان به اعتقادات این افراد و هنجارهای دینی آنها بر می‌گردد که این افراد نه براساس نظریه‌های مانند کنش عقلانی بلکه براساس اعتقادات دینی خود این نوع مصرف را برگزیده‌اند که البته این نوع مطالعات باید براساس مطالعات تاریخی در فرهنگ جوامع بررسی شود (Minkler et al, 2004).

کاهله و همکارانش به بررسی مذهب، تعصب مذهبی و ارزش‌ها در رفتار مصرف‌کنندگان در بین ۱۵۰۰ نفر از مردم سنگاپور پرداخته‌اند. آنها به این نتیجه رسیده‌اند که مذهب و تعصب مذهبی تأثیر معنی‌داری بر نگرش‌ها و رفتار مصرفی افراد دارد. یکی از دلایل تأثیرگذار بودن مذهب این است که افراد را به طور بالقوه از کودکی جامعه‌پذیر می‌کند و این جامعه‌پذیری بر هویت افراد و نحوه زندگی و رفتار مصرفی آنها اثر می‌گذارد و همچنین تعصب مذهبی باعث می‌شود که افراد سعی کنند به اعتقادات خود پایبند باشند. پس مذهب راهنمایی برای انتخاب افراد و ارزش‌های آنهاست (Kahle et al, 2008).

مروری بر نظریه های موجود و ارائه چارچوب نظری تحقیق

نظریاتی که در حیطه مذهب در مطالعات جامعه‌شناسی انجام شده به چند دسته تقسیم می‌شوند: دسته اول، کسانی هستند که سکولارشدن کلان و در نتیجه آن، سکولارشدن فردی را در اکثر جوامع، امری در حال جریان می‌دانند و عواملی چون تنوع و تکثر فرهنگی، رشد اقتصادی و گسترش روحیه علمی و برخی عوامل دیگر را در این خصوص مؤثر می‌شمارند. فرض اساسی این رویکرد این است که تغییر در ایده‌ها و رفتار دینی، توسط تغییرات ساختار اجتماعی و فرهنگی تبیین می‌شود. همین تغییرات ساختاری و فرهنگی است که دین را بیشتر یا کمتر، پذیرفتنی یا خواستنی می‌گرداند. اینان معتقدند که شرایط جدید اجتماعی در دنیای مدرن به گونه‌ای است که تقاضا برای دین پیوسته رو به کاهش می‌رود. پیتر برگر^۱ در نظریه اول خود، دوبلر^۲، والیس^۳ و استیو بروس^۴ در این دسته قرار دارند.

در مقابل پارادایم اول، پارادایم جدیدی مطرح شده است که ریشه خود را در نظریه انتخاب عقلانی می‌داند. رویکرد استارک و بین بریج و برخی دیگر از جامعه‌شناسان به این رویکرد گرایش دارند. این نظریه‌ها بیشتر به چرخه تحول درون دینی توجه دارند. بر طبق این نظریات سازمان‌های رسمی دین برای حفظ مشارکت دینی در مردم، درهای خود را تا حدودی بر روح زمانه باز می‌کنند و با انعطاف در برخی از باورها و احکام، خود را برای بقا در عصر نو آماده می‌نمایند. در این هنگام است که جنبش‌های احیای دین (فرقه‌ها) و یا نوآوری دینی (کیش‌ها) رونق می‌یابد و کالاهای دینی معنوی تری عرضه می‌کنند. با رواج فرقه‌ها و کیش‌ها، عرضه کالای دینی از حالت انحصاری در یک منبع خاص درآمده، جامعه به بازار رقابت ادیان تبدیل می‌شود و رقابت میان عرضه‌کنندگان کالاهای دینی، نشاط دینی را افزایش می‌دهد. استارک و بین بریج^۵، وارنر^۶، فینک^۷ در این دسته قرار دارند. رویکرد اول معتقدند که به نام

1-Berger

2-Dobbelaere

3-Walis

4-Bruce

5-Stark & Binbridge

6-Warner

7-Fink

پارادایم جدید نیز خوانده می‌شود، تنوع و تکثر فرهنگی دینی و بوجود آمدن دولت بی‌طرف و سکولار شدن کلان منجر به خصوصی شدن دین، فردی شدن فهم دین، بخش بخش شدن زندگی، نسبی‌گرایی و بالاخره سکولار شدن فردی خواهد شد. ولی دسته دوم که پارادایم قدیم گفته می‌شود معتقدند که تنوع فرهنگی و شکل‌گیری دولت بی‌طرف، بازار رقابت ادیان را گرم می‌کند و باعث پویایی و تقویت مشارکت دینی می‌شود (کیان‌پورو یزدخواستی، ۱۳۸۵؛ Grosky & Altinordo, 2008).

استیو بروس در کتاب خود دسته سوم را هم به این دسته بندی اضافه می‌کند: نظریه نو سکولار شدن: این نظریه با ترکیب کردن نظریه‌های دسته‌ی اول و دسته دوم به ایده خود می‌رسد و مدعای اصلی آن این است که دین در وضعیتی پایدار از دگرگونی قرار دارد و بنابر این استمرار خواهد یافت. به عبارت دیگر دین را پایدار، ولی در تحولی دائمی می‌بیند و معتقد است که همواره شکل‌ها و ترکیب‌های نوین دینداری‌های شکل‌های و صورت‌های قدیمی را در بر می‌گیرند (بروس، ۱۳۸۷: ۲۵).

هر چند نظریات جدید به کاهش یا نفوذ دین در جامعه پرداخته‌اند ولی این نظریات را کمتر به سطوح تجربی و به صورت تطبیقی در کشورهای مختلف به مطالعه در زمینه افزایش یا کاهش مذهب پرداخته نشده است. در کشورهای اسلامی و غربی فرایند سکولاریزم بسیار متفاوت است و مستلزم بررسی تاریخی و مطالعات تجربی و پدیدارشناختی است (Proctor, 2006). برخی عوامل مانند جهانی شدن و سبک زندگی نقش بسزایی در سطح دینداری در بین افراد جامعه ایفا می‌کند. یکی از نظریه‌پردازانی که تأثیر عوامل بخصوص سبک زندگی را بر هویت افراد و شناختی که فرد از خود خویش پیدا می‌کند، به خوبی بیان می‌کند، گیدنز است. به نظر گیدنز مذهب یکی از منابع اقتدار سنتی است. که در نتیجه تجربه، معنا و تفسیر زندگی بر اساس آن صورت می‌گیرد و به همین دلیل اکثر کنش‌های زندگی دارای دلایل دینی و مذهبی هستند.

اما در زمان حال، تجدد مراجع زندگی بشری را متعدد کرده است. مراجعی که همه مدعی صلاحیت هستند و سنت که مهمترین مرجع و ماخذی بوده که بشر به آن رجوع می‌کرده، اهمیت کلی خود را از دست داده است و در عرض بقیه مراجع موجود در جهان مدرن واقع

شده است. در واقع از لحاظ ساختاری منابع جهان مدرن، متعددتر از منابع سنتی هستند و در بعضی موارد با آن‌ها تفاوت ماهوی دارند. اشکال گوناگون اقتدار سنتی اینک فقط شکل‌هایی در میان دیگر اشکال اقتدار اجتماعی هستند. با توجه به نظریه گیدنز که ساخت و عاملیت را با هم ترکیب می‌کند، تحول در منابع، تحول در قواعد را در پی داشته است و چون این مردم هستند که در یک دیالکتیک درونی- بیرونی ساخت را باز تولید می‌کنند، سبک زندگی و هویت اجتماعی انسان امروزی با انسان ماقبل مدرن تفاوت زیادی دارد و فرایند هویت‌یابی تابع خصوصیات تجدد شده است. هر چه وضع و حال جامعه و محیطی که فرد در آن بسر می‌برد بیشتر به دنیای ما بعد سنتی تعلق داشته باشد، شیوه‌ی زندگی او بیشتر با هسته و ساخت و همچنین تجدید ساخت آن سرکار خواهد داشت (گیدنز، ۱۳۷۸: ۱۲۰).

اهمیت شیوه زندگی در شکل‌گیری هویت، با توضیح پدیده جهانی شدن، بیشتر نمودار می‌شود. پیشرفت در تکنولوژی ارتباطی به عنوان مهمترین منبع تجربه با واسطه در فرایند هویت‌یابی تأثیری عظیم بر هویت شخصی و همچنین بر ساختارهای روابط اجتماعی به جای گذاشته‌اند. با توسعه وسایل ارتباط جمعی، بخصوص ارتباطات الکترونی، تداخل توسعه هویت شخصی و نظام‌های اجتماعی تا حد موازین و معیارهای عام و جهانی بیش از پیش محسوس شده است (گیدنز، ۱۳۷۸: ۲۰). گیدنز بحث خود را از جهانی شدن در ابتدا با مبحث مدرنیته و نقد نظریه پردازان پسامدرن آغاز می‌کند. به نظر وی مدرنیته پدیده‌ای به گونه ذاتی، جهانی است و این امر در برخی از بنیادی‌ترین ویژگی‌های نهادهای مدرن به ویژه از جا کنندگی و بازاندیشی نهادها، آشکار است (گیدنز، ۱۳۷۷: ۷۶). همان‌طور که گیدنز در بحث خود درباره مدرنیته و پیوند آن با جهانی شدن بیان می‌کند "گسست‌های رخ داده را باید ناشی از خود روشنگری اندیشه مدرن در نتیجه‌ی از میان برداشتن بقایای دیدگاه‌های سنتی و معیشتی، دانست" (گیدنز، ۱۳۷۷: ۶۲).

جهانی شدن در واقع به معنای در هم گره خوردن رویدادهای اجتماعی و روابط اجتماعی سرزمین‌های دوردست با تار و پود موضعی یا محلی جوامع دیگر است. جهانی شدن عملاً این مفهوم را القا می‌کند که هیچکس قادر نیست از تحولات ناشی از گسترش تجدد، مصون بماند یا برخلاف آن گزینشی به عمل بیاورد. بسیاری از وجوه نهادین امروزی، از جمله آنهایی که با

مقیاس‌های کوچک عمل می‌کنند، حتی مردمی را که در سنتی‌ترین سکونتگاه‌های ممکن خارج از بخش پیشرفته‌ی جهان زندگی می‌کنند، تحت تأثیر قرار می‌دهد (گیدنز، ۱۳۷۸: ۴۲). وی معتقد است که ویژگی خاص مدرنیته، پویایی، تأثیر جهان‌گستر و تغییر دادن رسوم سنتی است. مدرنیته سبب می‌شود که افراد هر چه بیشتر از قید انتخاب‌هایی که سنت به طور معمول در اختیار آن‌ها قرار می‌داده، رها شوند و بدین ترتیب فرد را رودروی تنوع غامضی از انتخاب‌های ممکن قرار می‌دهد و به دلیل آن که دارای کیفیتی غیر شالوده‌ای است، چندان کمکی به فرد ارائه نمی‌دهد تا وی را در گزینش‌هایی که باید به عمل آورد، یاری دهد (گیدنز، ۱۳۷۸: ۱۱۹). در این میان امنیت هستی‌شناختی فرد آسیب می‌بیند. فرد برای اعاده امنیت هستی‌شناختی خود از میان انتخاب‌های موجود برخی را بر می‌گزیند. به عقیده گیدنز، این انتخاب‌ها تصادفی نبوده و الگویی را پدید می‌آورند که فقط بخشی از آن مربوط به مصرف است.

در واقع تجدد فرد را در محدوده کانال‌های از پیش تعیین شده به جریان می‌اندازد. اما علاوه بر این تجدد فرد را رودروی تنوع زیادی از انتخاب‌های ممکن قرار می‌دهد و چندان کمکی به فرد در نحوه‌ی گزینش، نمی‌کند. دلیل این مطلب این است که در دنیای مدرن، منابع هم‌ارز دیگری برای تفسیر کنش در دسترس افراد قرار دارد و همین امر تنوع گزینه‌ها را زیاد کرده‌است. یکی از این پیامدهای چنین امری مربوط می‌شود به اهمیت یافتن شیوه زندگی و اجتناب ناپذیر بودن آن برای فرد عامل. شیوه‌های زندگی بصورت عملکرد روزمره درمی‌آیند. عملکردهایی که در نوع پوشش، خوراک، طرز کار و محیط‌های مطلوب تجسم می‌یابند. ولی این امور روزمره در پرتو ماهیت متحرک هویت شخصی، بطرز بازتابی در برابر تغییرات احتمالی باز و پذیرا هستند. شخصی که خود را به یک شیوه زندگی معین متعهد می‌داند، انتخاب‌های دیگر را لوزماً خارج از موازین و معیارهای خویش می‌بیند. بعلاوه گزینش یا ایجاد شیوه‌های زندگی تحت تأثیر فشارهای گروه و الگوهای رفتاری آنها و همچنین زیر نفوذ اوضاع و احوال اجتماعی و اقتصادی صورت می‌گیرد (گیدنز، ۱۳۷۸: ۱۱۹-۱۲۲).

در نتیجه جهانی‌شدن با ایجاد فرصت انتخاب‌های مختلف باعث می‌شود که نهادهای سنتی همچون دین در کنار نهادهای مدرن قرار گیرند. به نظر می‌رسد آنچه در ایران به عنوان کاهش

نفوذ دین یا عرفی شدن مطرح می‌شود به معنای عقلانی‌شدن، تخصصی شدن، تمایزیابی ساختی-کارکردی، دیوان سالارانه شدن و خودمختاری خورده سیستم‌های جامعه از دین است (وریج کاظمی و فرجی، ۱۳۸۲).

با توجه به تحقیقاتی که در داخل و خارج کشور انجام شده است مشاهده می‌شود نشان می‌دهد که سبک زندگی بر هویت افراد تأثیر بسزایی دارد. سبک زندگی با فرصت انتخابی که برای افراد به وجود می‌آورد به افراد تا حدی آزادی عمل می‌دهد که بتوانند که در زندگی دست به انتخاب بزنند. در نتیجه افراد هویت‌های مختلفی را برای خود برمی‌گزینند (اباذری و چاووشیان، ۱۳۸۱؛ رحمت آبادی و آقا بخشی، ۱۳۸۵). در واقع هویت توسعه سبکی از زندگی است که اساساً درباره تعلقات، بیانات، نمایش‌ها، بازشناسی خود و ارتباط با دیگران است (Evance et al, 2007). با توجه به اینکه ایران در شرایط گذار از سنت به مدرنیته است در نتیجه سبک زندگی افراد جامعه به خصوص جوانان از فرهنگ مدرن تأثیر می‌گیرند و حتی در برخی جهات چون این نوع از سبک‌های زندگی از جهان غرب وارد ایران می‌شود با زمینه‌ی فرهنگی و دینی مغایر است و جوانان را بر سر دوراهی و بحران در انتخاب هویت روبرو می‌کند، سبک زندگی از اهمیت بسزایی برخوردار است. با توجه به مباحثی که ذکر شد به نظر می‌رسد که:

فرضیات:

بین متغیرهای زمینه‌ای (جنسیت، سن، درآمد، تحصیلات، وضعیت تأهل، محل سکونت) و سطح دینداری رابطه وجود دارد.

بین اوقات فراغت و سطح دینداری رابطه وجود دارد.

بین مصرف موسیقی و سطح دینداری رابطه وجود دارد.

بین مصرف عطر و لوازم آرایشی و سطح دینداری رابطه وجود دارد.

بین مصرف مد و سطح دینداری رابطه وجود دارد.

بین مدیریت بدن و سطح دینداری رابطه وجود دارد.

روش شناسی تحقیق

این تحقیق با استفاده از روش پیمایشی انجام شده است. ابزار جمع آوری داده‌ها پرسشنامه خود اظهاری بوده است. جامعه‌ی آماری تحقیق جوانان ۱۵ تا ۲۹ ساله مناطق هشتگانه شهر شیراز بوده است. حجم نمونه با استفاده از فرمول لین^۱ محاسبه شد (Lin, 1978: 446-447). نمونه‌ی گزینشی با ضریب پایایی ± 4 ، ضریب اطمینان ۹۵ درصد و واریانس جمعیت ۵۰-۵۰ درصد (فرض بالاترین حد واریانس در جمعیت) برابر با ۶۰۰ نفر بود که سعی شد به طور مساوی بین دخترها و پسرها توزیع شوند. اما با تمامی تلاشی که انجام شد، در نهایت 560 پرسشنامه تکمیل شده عودت داده شد. شیوه‌ی نمونه‌گیری تصادفی چند مرحله‌ای بود. بدین معنی که در ابتدا تمامی مناطق شهر شیراز انتخاب و سپس در درون منطقه‌ها با توجه به حجم جمعیت بطور کلی ۲۴ حوزه انتخاب شدند. سپس در هر حوزه، به نسبت وجود خانواده‌ها، بلوک‌های کوچک‌تر به عنوان یک خوشه بطور تصادفی انتخاب شدند. خانوارهای درون خوشه‌ها مورد بررسی و در صورت وجود یک جوانان در دامنه‌ی سنی بالا در خانواده با او مصاحبه شد. برای تعیین اعتبار سؤالات پرسشنامه از اعتبار صوری برای تعیین پایایی آنها از تکنیک آلفای کرونباخ استفاده شد.

دینداری: برای سنجش دینداری پاسخگویان ۵۵ گویه مورد استفاده قرار گرفته است که در جدول شماره‌ی ۱ آورده شده‌اند. پایایی گویه‌های فرق برابر با $\alpha = 0/93$ است.

متغیرهای زمینه‌ای: سن پاسخگو و سن همسر در صورت تأهل، وضعیت تأهل، جنس، درآمد پاسخگو و اعضای خانواده، وضعیت مکان سکونت، بُعد خانوار، سطح تحصیلات پاسخگو و پدر و مادرش و همچنین در صورت تأهل سطح تحصیلات همسر پاسخگو، و نهایتاً طبقه اجتماعی است.

سبک زندگی: برخی از تحقیقات سبک زندگی را عادت‌های و الگوهای غذایی بر شمرده‌اند (آقایی و دیگران، ۱۳۸۳؛ Tomlison, 2003; Sarrafzadegan et al, 2009). در بعضی از تحقیقات سبک زندگی به عنوان الگوهای فعالیت اوقات

¹ - Lin.

فراغت و مصرف کالاهای فرهنگی و مادی در نظر گرفته شده است (فاضلی، ۱۳۸۲؛ Ross, 2004; Quelhas, 2009). با توجه به تعاریف سبک زندگی در این تحقیق ۷۰ فعالیت مورد سنجش قرار گرفت که با استفاده از تکنیک تحلیل عامل ۱۰ مجموعه از سبک‌های زندگی به قرار زیر شناسایی شد:

- ۱- فراغت‌های جدید شامل: حرکات آیروبیک، گشت و گذار در خیابان‌ها، پاساژها، مدل مو، پرسه زدن بی هدف در خیابان، آرایش صورت، جستجوی لباس جدید در فروشگاه لباس (بوتیک)، حضور در پارک‌ها و تفرج گاه‌ها، استفاده از عطر، با دوستان بودن
- ۲- فناوری‌های نوین و سبک‌های فرهنگی شامل: اینترنت، استفاده از نرم افزارهای رایانه‌ای، استفاده از ایمیل، کلاس رایانه و یا نرم افزار رایانه‌ای، کلاس‌های زبان خارجه، کلاس‌های آموزش فنی، بازی‌های رایانه‌ای
- ۳- سبک دینی شامل: مطالعه کتاب‌های دینی، بسیج و مانند آنها، انجمن‌ها یا موسسه‌های داوطلبانه و خیریه، گوش دادن به برنامه مذهبی رادیو یا تلویزیون، مشارکت در فعالیت‌های داوطلبانه (انجمن‌ها و...)، حضور در کتابخانه
- ۴- مصرف‌های جدید شامل: صرف غذا در فست‌فودها، ساندویچ فروشی، حضور در رستوران، رفتن به سینما و تئاتر و...، پیاده روی به عنوان ورزش
- ۵- مدیریت بدن شامل: باشگاه ورزشی، بدن سازی، ورزش تناسب اندام، حضور در میادین به عنوان تماشاگر
- ۶- رسانه‌های نوشتاری داخلی شامل: مطالعه روزنامه و مجلات داخلی، گوش دادن به برنامه رادیو داخلی، مطالعه مجلات و روزنامه‌های مربوط به نسل جوان، مطالعه کتاب داستان
- ۷- شبکه‌های مجازی (۱) شامل: پیامک، بلوتوس بازی، استفاده از تلفن همراه به جهت تماس با دیگران، استفاده از موسیقی، DVD, CD, MP3
- ۸- سبک‌های هنری شامل: کلاس‌های هنری (موسیقی، نقاشی و...)، انجام فعالیت‌های هنری (نقاشی و موسیقی و...)، تمرین یوگا
- ۹- رسانه‌های خارجی شامل: گوش دادن به برنامه‌ی رادیو خارجی، مطالعه روزنامه‌ها و مجلات خارجی، مشاهده برنامه‌های تلویزیون (خارجی)

۱۰- شبکه‌های مجازی (۲) شامل: حضور در کافی نت، چت کردن، مهمانی‌های دوستانه

(پارتی)

یافته‌های تحقیق

جدول شماره ۱ به بررسی توزیع فراوانی پاسخ‌های پاسخگویان به گویه‌های سازنده میزان دینداری پرداخته است با توجه به آماره‌های جدول، بیشترین میانگین مربوط به گویه " باید بچه‌ها را با آموزه‌های دینی تربیت کرد." با میانگین (۳/۸۷) و انحراف معیار (۱/۱۱) و کمترین میانگین مربوط به گویه " سیاستمدار حتی اگر مذهبی باشد نباید اجازه دهد تا مذهب بر تصمیماتشان تاثیر بگذارد" با میانگین (۲/۶۲) و انحراف معیار (۱/۲۶) است.

جدول شماره ۱: گویه‌های مورد استفاده برای سنجش متغیر میزان دینداری

انحراف معیار	میانگین	بیشترین	کمترین	
۱/۴۵	۳/۰۲	۵	۱	به نظر می‌رسد اگر دینی برای والدینم خوب است برای من هم خوب است
۱/۱۸	۳/۴۴	۵	۱	وقتی که به دین می‌رسم احساس سرگشتگی می‌کنم
۱/۳۲	۲/۹۸	۵	۱	مذهبی بودن بخشی از شهروند خوب بودن است
۱/۳۶	۲/۸۶	۵	۱	به نظر من یک سیاستمدار خوب باید مذهبی باشد
۱/۲۸	۳/۱۴	۵	۱	به نظر من همسر خوب همسری است که مذهبی باشد
۱/۲۶	۲/۶۲	۵	۱	سیاستمدار حتی اگر مذهبی باشد نباید اجازه دهد تا مذهب بر تصمیماتشان تاثیر بگذارد
۱/۰۷	۳/۵۷	۵	۱	من در مورد موضوعات مذهبی از نظرات والدین و دوستانم استفاده می‌کنم
۱/۲۲	۳/۰۰	۵	۱	افراد مذهبی شهروندان خوبی هستند
۱/۱۸	۳/۰۹	۵	۱	پذیرش ادیان مختلف با یکدیگر، موجب به هم خوردن سلامت روان میشود
۱/۲۶	۲/۹۸	۵	۱	به نظر من فرزند خوب فرزندی است که مذهبی باشد
۱/۲۲	۳/۴۲	۵	۱	من مذهبم را با مقایسه با تمام مذاهب شناختم

۱/۱۷	۲/۸۲	۵	۱	جهت یادگیری مسایل دینی در کلاس های دینی ثبت نام می کنم
۱/۲۵	۲/۸۹	۵	۱	از اینکه شناختی نسبت به سایر ادیان ندارم احساس تاسف می کنم
۱/۱۲	۳/۶۱	۵	۱	فکر می کنم که باید بیشتر در مورد رابطه دینیم با سایر ادیان مطالعه کنم
۱/۳۸	۳/۵۳	۵	۱	تنها دین من بر حق است
۱/۱۴	۲/۷۱	۵	۱	مطمئن نیستم که فرد مذهبی هستم
۱/۱۴	۳/۷۴	۵	۱	هر مذهبی می تواند در من ایجاد آرامش کند
۱/۱۷	۳/۶۶	۵	۱	از هر دینی که بتوانم برای ساختن باورهام استفاده می کنم
۱/۲۵	۳/۰۰	۵	۱	از هر مکتب دینی استفاده می کنم تا شناخت خود را نسبت به جهان بهتر کنم
۱/۱۸	۳/۶۷	۵	۱	بهتر اینست که به اعمال دینی که به آن بزرگ شدم وفادار بمانم
۱/۲۰	۳/۰۳	۵	۱	اگر پیروان دیگر ادیان با دین من روبرو شوند، قطعاً آن را می پذیرند
۱/۰۱	۳/۳۰	۵	۱	از کسانی که فکر می کنند که مذاهب برای مردم خوب است، تعجب می کنم
۱/۲۹	۳/۳۲	۵	۱	به باور من آیات واقعی خداوند تنها در کتاب دینی من وجود دارد
۱/۴۰	۳/۳۴	۵	۱	به باور من خداوند تنها در کتاب دینی من به درستی تعریف شده است
۱/۲۷	۳/۷۱	۵	۱	تنها کتاب دینی من از دست کاری شدن در امن بوده است
۱/۱۳	۳/۴۵	۵	۱	نباید انسان آموزه های چند دین را با هم انجام دهد
۱/۰۴	۳/۴۶	۵	۱	از دستورات دینیم به شدت پیروی می کنم
۱/۰۶	۳/۳۳	۵	۱	به باور من انجام دستورات بیش از یک دین توسط مردم سبب به هم خوردن سلامت روان آنها می شود
۱/۱۰	۳/۴۱	۵	۱	افرادی که در مراسم دینی بیش از یک دین شرکت می کنند، دچار تزلزل عقیده می شوند

۱/۱۱	۳/۸۷	۵	۱	باید بچه ها را با آموزه های دینی تربیت کرد
۱/۰۶	۳/۷۲	۵	۱	فکر می کنم که مذهب من برای افراد دیگر ادیان هم به اندازه کافی خوب است
۱/۳۶	۲/۶۰	۵	۱	باید سیاست و مذهب از یکدیگر جدا باشد
۱/۰۸	۳/۴۳	۵	۱	هر گاه موقعیتی پیدا کنم، سایر ادیان را نیز به دینم دعوت می کنم
۱/۰۳	۳/۶۸	۵	۱	با عمل به دستورات مذهبی، نیاز های (جسمی و روحی) خودم را برطرف می کنم
۱/۱۴	۳/۳۹	۵	۱	اگر چه فرد مذهبی ام اجازه نمی دهم که در زندگی روزمره ها تاثیر گذارد
۱/۲۲	۳/۱۱	۵	۱	من اعتقاد راسخی به علمای دین دارم
۱/۰۹	۳/۵۲	۵	۱	با انجام اعمال دینی هدف زندگی ام را پیدا می کنم
۱/۲۳	۲/۹۶	۵	۱	باید برنامه های رادیو و تلویزیون بر مبنای فرهنگ دینی تهیه شود
۱/۲۲	۲/۹۵	۵	۱	باید کتب در سی مدارس را بر مبنای دینی تهیه شود
۱/۲۳	۲/۶۵	۵	۱	روحانیت نباید در مسایل اقتصادی وارد شود
۱/۳۰	۲/۹۵	۵	۱	اگر چه فرد معتقد هستم اما فکر می کنم که نباید قوانین کشوری را بر مبنای اصول مذهبی تنظیم کرد
۱/۰۹	۳/۴۱	۵	۱	زیرک تر از آنم که از دستورات ادیان مختلف پیروی کنم
۱/۱۶	۳/۵۶	۵	۱	عمل به دستورات مذهبی مرا بیشتر اذیت می کند تا مرا حمایت کنند
۱/۰۷	۳/۴۳	۵	۱	انجام دستورات دینی در من ایجاد ابهام می کند
۱/۱۸	۳/۵۲	۵	۱	فکر نمی کنم که مذهب مرا حمایت کند
۱/۲۲	۳/۵۹	۵	۱	نسبت به باور های دینم شک دارم
۱/۱۸	۳/۶۰	۵	۱	مذهب چیز زیادی برای ارائه به من ندارد
۱/۳۰	۲/۸۱	۵	۱	باید اقتصاد و مذهب از یکدیگر جدا باشد
۱/۰۷	۳/۴۵	۵	۱	دستورات دینی ادیان مختلف تفاوتی با یکدیگر ندارد
۱/۱۶	۳/۸۷	۵	۱	افراد روشنفکر نیاز به مذهب ندارند
۱/۲۰	۳/۰۴	۵	۱	من نمی فهمم که چرا برخی از افراد زندگی شان را با دستورات دینی تطبیق می دهند
۱/۱۵	۲/۹۰	۵	۱	شرکت در مراسم دینی ادیان مختلف سلامت فرد را به خطر می اندازد

برای بررسی و یافتن عوامل طیف سبک‌های زندگی از تکنیک تحلیل عاملی استفاده شد (جدول شماره ۲). بر پایه‌ی نتایج این تکنیک ۱۰ عامل بدست آمد که به ترتیب فراغت‌های جدید، فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی نوین و سبک فرهنگی، سبک دینی، مصرف‌های جدید، مدیریت بدن، رسانه‌های نوشتاری داخلی، شبکه‌های مجازی (۱)، سبک‌های هنری، رسانه‌های خارجی و نهایتاً شبکه‌های مجازی (۲) نام‌گذاری شدند. بر اساس نتیجه‌ی جدول شماره‌ی ۲ و با توجه به آماره‌ی K.M.O در تمام ابعاد، می‌توان نتیجه گرفت که داده‌ها برای تحلیل عاملی مناسب بوده و نتیجه آزمون بارتلت نیز معنی‌دار است. در واقع، میزان خطا $Sig=0.00$ دارای سطح معناداری بالا و سطح اطمینان بیش از ۹۹ درصد است. به عبارت دیگر، کلیه‌ی عناصر به کار رفته برای هر بُعد، قدرت تبیین‌کنندگی مورد نظر را برای متغیر وابسته داشته‌اند.

جدول شماره ۲: نتایج تحلیل عاملی سبک زندگی در بین جوانان شهر شیراز

نتیجه کلی آزمون KMO	ابعاد سبک زندگی	عامل‌های سبک زندگی										اجزای سبک زندگی		
		عامل دوم	عامل نهم	عامل هشتم	عامل هفتم	عامل ششم	عامل پنجم	عامل چهارم	عامل سوم	عامل دوم	عامل اول			
K.M.O= /۰۸۵۷ Sig= /۰۰۰۰	فراغت‌های جدید											۰/۷۰۹	آرایش مو	
													۰/۷۰۲	گشت و گذار در خیابان‌ها . پاساژها
													۰/۶۴۳	مدل مو
													۰/۶۰۰	پرسه زدن بی هدف در خیابان
													۰/۵۹۴	آرایش صورت
													۰/۵۷۸	جستجوی لباس جدید در فروشگاه لباس (بوتیک)
													۰/۵۰۴	حضور در پارک‌ها و تفریح گاه‌ها
													۰/۵۰۱	حرکات آیروبیک
													۰/۴۵۸	استفاده از عطر
													۰/۴۵۳	با دوستان بودن
	فناوری‌های نوین و سبک‌های فرهنگی											۰/۸۲۰	اینترنت	
												۰/۷۵۱	استفاده از نرم افزار های رایانه ای	
												۰/۷۲۰	استفاده از ایمیل	
												۰/۵۶۷	کلاس رایانه و یا نرم افزار رایانه‌ای	
												۰/۴۷۰	کلاس های زبان خارجه	
												۰/۴۰۵	کلاس های آموزش فنی	
												۰/۳۴۱	بازی های رایانه ای	

ادامه جدول شماره ۲: نتایج تحلیل عاملی سبک زندگی در بین جوانان شهر شیراز

نتیجه کلی آزمون KMO	ابعاد سبک زندگی	عامل‌های سبک زندگی									اجزای سبک زندگی
		عامل دوم	عامل نهم	عامل هشتم	عامل هفتم	عامل ششم	عامل پنجم	عامل چهارم	عامل سوم	عامل دوم	
K.M.O= /۰۸۵۷ Sig= /۰۰۰۰	سبک دینی								۰/۷۴۱		مطالعه ی کتاب‌های دینی
									۰/۶۹۸		بسج و مانند آنها
									۰/۶۶۸		انجمن ها یا موسسه‌های داوطلبانه و خیریه
									۰/۶۶۵		گوش دادن به برنامه‌ی مذهبی رادیو یا تلویزیون
									۰/۶۵۸		مشارکت در فعالیت‌های داوطلبانه (انجمن‌ها و...)
									۰/۴۶۴		حضور در کتابخانه
	مصرف‌های جدید								۰/۷۱۷		صرف غذا در فست‌فودها، ساندویچ فروشی
									۰/۷۰۴		حضور در رستوران
									۰/۴۶۰		رفتن به سینما و تئاتر و...
									۰/۳۰۵		پیاده روی به عنوان ورزش
	مدیریت بدن								۰/۷۹۱		باشگاه ورزشی
									۰/۷۸۳		بدن سازی
									۰/۷۵۸		ورزش تناسب اندام
									۰/۴۸۰		حضور در میادین به عنوان تماشاگر
	رساله های نوشتاری داخلی					۰/۷۰۴					مطالعه‌ی روزنامه و مجلات داخلی
						۰/۶۶۵					گوش دادن به برنامه‌ی رادیو داخلی
						۰/۵۱۲					مطالعه‌ی مجلات و روزنامه‌های مربوط به نسل جوان
						۰/۴۴۱					مطالعه کتاب داستان
	شبکه های مجازی (۱)				۰/۷۵۹						پیامک
					۰/۶۰۵						بلوتوس بازی
					۰/۵۵۱						استفاده از تلفن همراه به جهت تماس با دیگران
					۰/۵۳۶						استفاده از موسیقی، VD,CD, MP3
	سبک های هنری			۰/۷۹۶							کلاس‌های هنری (موسیقی، نقاشی و...)
				۰/۷۹۴							انجام فعالیت‌های هنری (نقاشی و موسیقی و...)
				۰/۲۸۲							تمرین یوگا
	رساله های خارجی		۰/۶۴۳								گوش دادن به برنامه ی رادیو خارجی
			۰/۶۰۹								مطالعه‌ی روزنامه‌ها و مجلات خارجی
			۰/۵۷۶								مشاهده‌ی برنامه‌های تلویزیون (خارجی)
	شبکه های مجازی (۲)	۰/۶۲۳									حضور در کافی نت
		۰/۵۵۹									چت کردن
۰/۳۷۹										مهمانی های دوستانه (پارتنری)	

جدول شماره ۳: نشان‌دهنده وضعیت مذهب پاسخگویان بر حسب جنس است. همچنانکه درصدهای جدول نشان می‌دهد، پسرها نسبت به مسائل مذهبی سخت‌گیری کمتری دارند. مقدار T ، $(t=_{-5/7})$ در سطح بیش از ۹۵ درصد ($sig=0/000$) معنی دار می‌باشد.

جدول شماره ۳: آزمون مقایسه میانگین بین جنس پاسخگو و میزان دینداری

Sig T	T	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد موردها	متغیر مستقل
0/000	-5/7	0/62	3/1	262	پسر
		0/72	3/4	292	دختر

جدول شماره ۴ نشان می‌دهد که تفاوت معنی‌داری بین سطوح مختلف درآمدی پدران پاسخگویان و همچنین خود پاسخگویان با میزان دینداری پاسخگویان وجود دارد. مقادیر F جدول در سطح بیش از ۹۹ درصد این تفاوت‌ها را تأیید می‌کنند. همچنین ضرایب اتای جدول نشان‌دهنده رابطه در سطح نسبتاً متوسط و مثبت بین این متغیرهاست.

جدول شماره ۴: آزمون تفاوت میانگین درآمد بر حسب میزان دینداری

Eta	Sig	F	میانگین مربع‌ها	جمع مربع‌ها		
0/157	0/009	44/3	1/37	5/49	آزمون بین گروهی	پدر پاسخگو
			0/39	217/61	آزمون درون گروهی	
0/245	0/000	8/83	3/36	47/13	آزمون بین گروهی	پاسخگو
			0/38	210/53	آزمون درون گروهی	

جدول شماره ۵ نشان می‌دهد که تفاوت معنی‌داری بین سطوح مختلف تحصیلاتی پدران پاسخگویان و همچنین خود پاسخگویان با میزان دینداری پاسخگویان وجود دارد. مقادیر F جدول در سطح بیش از ۹۹ درصد این تفاوت‌ها را تأیید می‌کنند. همچنین ضرایب اتای جدول نشان‌دهنده رابطه در سطح نسبتاً متوسط و مثبت بین این متغیرهاست.

جدول شماره ۵: آزمون تفاوت میانگین تحصیلات بر حسب میزان دینداری

Eta	Sig	F	میانگین مربع‌ها	جمع مربع‌ها		
۰/۱۶۶	۰/۰۱۸	۲/۵۷	۰/۹۶	۵/۷۹	آزمون بین گروهی	پدر پاسخگو
			۰/۳۷	۲۰۴/۹۱	آزمون درون گروهی	
۰/۱۷۱	۰/۰۱۲	۲/۷۵	۱/۰۳	۶/۱۸	آزمون بین گروهی	پاسخگو
			۰/۳۷	۲۰۴/۵۲	آزمون درون گروهی	

جدول شماره ۶ نشان می‌دهد که تفاوت معنی‌داری بین سطوح مختلف وضعیت مسکونی پاسخگویان با میزان دینداری پاسخگویان وجود دارد. مقادیر F جدول در سطح بیش از ۹۹ درصد این تفاوت‌ها را تأیید می‌کنند. همچنین ضرایب اتای جدول نشان‌دهنده رابطه در سطح نسبتاً متوسط و مثبت بین این متغیرهاست.

جدول شماره ۶: آزمون تفاوت میانگین وضعیت مسکونی بر حسب سطح دینداری

Eta	Sig	F	میانگین مربع‌ها	جمع مربع‌ها	
۰/۱۴۸	۰/۰۱۹	۲/۹۷	۱/۱۸	۴/۷۴	آزمون بین گروهی
			۰/۳۹	۲۱۸/۸۴	آزمون درون گروهی

جدول شماره ۷ نشان‌دهنده رابطه بین برخی از متغیرهای مستقل و متغیر وابسته میزان دینداری است. با توجه آماره‌های جدول از میان متغیرهای موجود تنها شبکه‌های مجازی (۱) دارای رابطه معنی‌دار با متغیر وابسته نبوده‌اند. همچنین سبک‌های هنری تنها در سطح حداقل ۹۵ درصد اطمینان با متغیر وابسته دارای رابطه نبوده‌اند. سایر متغیرها دارای دارای رابطه نسبتاً متوسط در سطح بیش از ۹۹ درصد با متغیر وابسته نبوده‌اند. همچنین مشاهده می‌شود که به غیر از متغیرهای سبک مذهبی و رسانه‌های نوشتاری داخلی سایر متغیرها با میزان دینداری دارای رابطه منفی نبوده‌اند. از سوی دیگر بالاترین ضریب همبستگی نیز به سبک مذهبی تعلق داشته است.

جدول شماره ۷: همبستگی بین برخی از متغیرهای مستقل با متغیر وابسته (میزان دینداری)

متغیر مستقل	میزان دینداری	میزان دینداری	میزان دینداری
سبک فراغتی جدید	-۰/۲۳۴**	رسانه‌های نوشتاری داخلی	۰/۱۵۶**
مصرف‌های جدید	-۰/۱۰۶**	شبکه‌های مجازی (۱)	-۰/۰۵۸
فناوری‌های اطلاعاتی و سبک فرهنگی	-۰/۲۰۴**	شبکه‌های مجازی (۲)	-۰/۲۶۳**
سبک مذهبی	۰/۳۹۵**	سبک‌های هنری	-۰/۱۰۷*
سبک مدیریت بدن	-۰/۱۴۴**	رسانه‌های خارجی	-۰/۲۸۶**

** p < ۰/۰۱, * p < ۰/۰۵

جدول شماره ۷ نتایج تحلیل رگرسیون چند متغیره را به شیوه مرحله به مرحله برای متغیر وابسته میزان دینداری جوانان نشان می‌دهد. نتایج آماری نشان‌دهنده آن هستند که از میان متغیرهای مستقل، پنج متغیر سبک مذهبی، شبکه‌های مجازی (۱)، استفاده از رسانه‌های خارجی، مدیریت بدن و فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی نوین به ترتیب وارد معادله شده‌اند. مدل رگرسیونی با ۵ متغیر فوق توانسته است تا نزدیک به ۳۲ درصد تغییرات متغیر میزان دینداری را تبیین کند. به غیر از سبک زندگی تمامی متغیرها دارای رابطه منفی با متغیر وابسته بوده‌اند.

جدول شماره ۷: متغیرهای وارد شده در معادله رگرسیون برای تبیین واریانس میزان دینداری

مراحل ورود متغیرها	متغیر	R	R ^۲	مقدار F	Sig F	Beta	T	Sig T
اول	سبک مذهبی	۰/۴۱۱	۰/۱۶۹	۸۴/۷۸	۰/۰۰۰	۰/۵۰۱	۱۱/۷۳	۰/۰۰۰
دوم	شبکه‌های مجازی (۱)	۰/۵۱۲	۰/۲۶۲	۷۳/۹۶	۰/۰۰۰	-۰/۱۶۱	-۳/۱۹	۰/۰۰۲
سوم	استفاده از رسانه‌های خارجی	۰/۵۴۸	۰/۳۰۱	۵۹/۶۶	۰/۰۰۰	-۰/۱۵۹	-۳/۳۵	۰/۰۰۱
چهارم	مدیریت بدن	۰/۵۵۷	۰/۳۱۰	۴۶/۷۰	۰/۰۰۰	-۰/۰۹۶	-۲/۰۹	۰/۰۳۷

۰/۰۴۶	-۲/۰۰	-۰/۱۱۰	۰/۰۰۰	۳۸/۴۳	۰/۳۱۷	۰/۵۶۳	فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی و سبک فرهنگی	پنجم
-------	-------	--------	-------	-------	-------	-------	--	------

بحث و نتیجه گیری:

پژوهش حاضر به بررسی رابطه سبک‌های متفاوت زندگی بر میزان دینداری در بین جوانان شهر شیراز پرداخته است. برای تبیین این رابطه از نظریه مبتنی بر آرای گیدنز استفاده شد. بر اساس چارچوب نظریه تحقیق شش فرضیه طراحی شد. جهت آزمون فرضیه‌ها از روش پیمایشی استفاده شد. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد.

مطالعه حاضر نشان داد که سبک زندگی بر میزان دینداری و مذهب افراد تأثیر بسزایی دارد. دینداری بخشی از هویت افراد را تشکیل می‌دهد و در جامعه ما بنا به اینکه بافت جامعه مذهبی است از اهمیت بالایی برخوردار است. نسل جوان که قشر زیادی را در جامعه به خود اختصاص داده‌اند به دنبال هویت‌یابی برای خود هستند. همان‌طور که در این مقاله بحث شد هویت تحت تأثیر سبک زندگی‌های گوناگون است (اباذری و کاظمی، ۱۳۸۴؛ شارع‌پور و خوش‌فر، ۱۳۸۱). مطالعه حاضر مؤید ارتباط بین سبک زندگی مدرن و کاهش میزان دینداری در بین جوانان بوده است. افرادی که به سبک زندگی مدرن - فراغتی گرایش دارند تمایل بیشتری به مدیریت بدن و آرایش کردن دارند و زمان بیشتری را نیز در خیابان‌ها و پاساژها به پرسه زنی می‌پردازند، این افراد تمایل کمتری به تعریف "خود" بر مبنای هویت دینی‌شان داشته‌اند.

نتایج نشان داد که کسانی که گرایش بیشتری به سبک زندگی مبتنی بر فناوری‌های اطلاعاتی و سبک فرهنگی داشته‌اند، تمایل کمتری به ارائه‌ی خود بر مبنای هویت مذهبی نشان داده‌اند. یکی از عوامل که بر نگرش افراد تأثیر بسزایی دارند رسانه‌ها هستند. و سبک زندگی خاصی را به افراد القا می‌کنند (رسولی، ۱۳۸۲؛ رضوی زاده، ۱۳۸۴). با گسترش این وسایل ارتباطی همچون اینترنت و ماهواره این تأثیر روز به روز فزونی می‌یابد و نگرش افراد را در مورد مسائل مختلف از جمله مذهب تغییر می‌دهند (ذکایی و خطیبی، ۱۳۸۵؛ دوران، ۱۳۸۵).

مطالعه نشان داد که کسانی که بدنبال مدیریت بدن هستند، از میزان کمتری از دینداری برخوردار بوده‌اند. مدیریت بدن متشکل از تغییر شکل صورت و هم حجم بدن است. مد و لوازم آرایشی تصویر فرد را از خویشتن مطابق با آنچه که فرد را بهتر نشان دهد مورد استفاده جوانان قرار گرفته است و روند کاذبی را از فرد نشان می‌دهد و باعث می‌شود که جوانان مرزهایی که مذهب به عنوان تابو قرار داده است، بشکنند و باعث کاهش میزان دینداری در بین جوانان می‌شود (رفعت‌جاه، ۱۳۸۱).

از دیگر یافته‌های تحقیق رابطه‌ی بین سبک مذهبی و میزان دینداری بود. افرادی که بیشتر گرایش به سبک‌های مذهبی داشته‌اند و در مجاورت رفتارها و فضاها مذهبی بوده‌اند، از میزان دینداری بالاتری برخوردار بوده‌اند. در روابط چند متغیره که با تکنیک رگرسیون انجام شده است پنج متغیر سبک مذهبی، شبکه‌های مجازی (۱)، استفاده از رسانه‌های خارجی، مدیریت بدن و نهایتاً فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی نوین و سبک فرهنگی بر روی هم توانسته‌اند نزدیک به ۳۲ درصد از تغییرات متغیر وابسته را تبیین کنند.

سبک‌های جدید در بهترین شرایط عمدتاً سکولار هستند. عمده مؤلفه‌های این سبک‌ها از فرهنگ‌های غیر دینی هستند. افرادی که هویت در پی باز تولید هویت خود هستند، از این عناصر غیر دینی استفاده می‌کنند و بتدریج و بعضاً ناخودآگاه از حساسیت‌های دینی‌شان کاسته می‌شود. با توجه به یافته‌ها می‌توان پیش‌بینی کرد که با گرایش بیشتر جوانان به سبک‌های جدیدی که متأثر از فرهنگ‌های خارجی هستند، تمایل جوانان به تعریف هویت خود بر مبنای مذهب کاهش می‌یابد.

از آنجا که نمی‌توان رابطه بین جوانان را با فرهنگ‌های دیگر را از بین برد، و همچنین نمی‌توان مانع از گسترش فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی نوین در جامعه گردید، لذا می‌توان با آگاهی بخشی جوانان از تبعات سؤاستفاده این فناوری‌ها تا حدود زیادی کاست. همچنین لازم است که دانشمندان دینی برای حل مشکلات جوانان در عصر اطلاعات و فناوری‌های نوین، راه‌ها و راه‌حل‌های جدیدی را دنبال کرده و دریابند.

منابع

- اباذری، ی. و ع. کاظمی (۱۳۸۴). "رویکردهای نظری خرید: از جامعه‌شناسی تا مطالعات فرهنگی"، *نامه علوم اجتماعی*، شماره ۲۵، صص. ۱۶۷-۱۹۵.
- آقایی، ا.، ملک‌پور، م.، ش، مصور (پاییز و زمستان ۱۳۸۳). "رابطه سبک زندگی و رضایت زناشویی در هنرمندان و مقایسه آن با افراد عادی"، *دانش و پژوهش در روان‌شناسی*، شماره ۲۱ و ۲۲، صص. ۱۶۹-۱۹۰.
- ایمان، م. و ط. کیزدقان (۱۳۸۲). "بررسی عوامل مؤثر بر هویت اجتماعی زنان: مطالعه موردی شهر شیراز"، *علوم انسانی الزهراء، زمستان ۱۳۸۱ و بهار ۱۳۸۲*، شماره ۱۳-۱۲، صص. ۷۹-۱۰۷.
- بروس، ا. (۱۳۸۷). *مدل سکولاریزم غرب*، ترجمه محمد مسعود سعیدی، تهران، گام نو.
- توسلی، غ.، ا. مرشدی (زمستان ۱۳۸۵). "بررسی میزان دینداری و گرایش‌های دینی دانشجویان مطالعه موردی: دانشگاه صنعتی امیر کبیر". "فصلنامه جامعه‌شناسی ایران، دوره هفتم، شماره ۴، صص. ۹۶-۱۱۸.
- سروش، م (۱۳۸۰). "بررسی عوامل فرهنگی-اجتماعی مؤثر بر هویت مذهبی جوانان، مطالعه موردی جوانان شیراز"، پایان‌نامه دوره‌ی کارشناسی ارشد، شیراز: دانشگاه شیراز.
- چاووشیان، ح. و ی، اباذری (پاییز و زمستان ۸۱). "از طبقه اجتماعی تا سبک زندگی: رویکردهای نوین در تحلیل جامعه‌شناختی هویت اجتماعی"، *نامه علوم اجتماعی*، شماره ۲۰، صص. ۳۷-۲۷.
- دوران، ب (بهار و تابستان ۱۳۸۵). "تأثیر اینترنت بر همالان"، *فصلنامه انجمن ایرانی مطالعات فرهنگی و ارتباطات*، سال دوم، شماره ۵، صص. ۱۰۹-۱۳۵.
- ذکایی، م. و ف، خطیبی (بهار ۱۳۸۵). "رابطه‌ی حضور در فضای مجازی و هویت مدرن: پژوهشی در بین کاربران اینترنتی جوان ایرانی"، *فصلنامه علوم اجتماعی*، شماره ۳۳، صص. ۱۱۱-۱۵۱.
- ذکایی، م (۱۳۸۱). "خرده‌فرهنگ، سبک زندگی و هویت"، *مجله رشد علوم اجتماعی*، شماره ۲۰ و ۲۱.

- رسولی، م (۱۳۸۲). "بررسی مؤلفه‌های سبک زندگی در تبلیغات تجاری تلویزیون"، فصلنامه علوم اجتماعی، شماره ۲۳، صص. ۶۹-۹۳.
- رضوی زاده، ن (۱۳۸۴). "بررسی تأثیر رسانه بر سبک زندگی روستایی"، فصلنامه علوم اجتماعی، شماره ۳۱، صص. ۱۱۱-۱۱۴.
- رفعت جاه، م. ع. شکوری (بهار ۱۳۸۷). "اینترنت و هویت اجتماعی"، مجله جهانی رسانه، شماره ۵.
- رفعت جاه، م. ب. ساروخانی (۱۳۸۳). "زنان و باز تعریف هویت اجتماعی"، پژوهش زنان، شماره ۱، صص. ۷۱-۹۱.
- رفعت جاه، م (۱۳۸۱). "هویت زن در چالش آرایش و مد"، مجله جامعه‌شناسی و علوم اجتماعی، شماره ۳۸، صص. ۱۳۵-۱۷۹.
- رحمت آبادی، ا. و ح. آقابخشی (۱۳۸۵). "سبک زندگی و هویت اجتماعی جوانان"، فصلنامه علوم پژوهش رفاه اجتماعی، سال ۵، شماره ۲۰، صص. ۲۳۵.
- شارع پور، م. و غ. خوش فر (۱۳۸۱). "رابطه سرمایه فرهنگی با هویت اجتماعی جوانان (مطالعه موردی شهر تهران)، نامه علوم اجتماعی، شماره ۲۰، صص. ۱۳۳-۱۴۷.
- شجایی زند، ع (بهار ۱۳۸۴). "بررسی مدل دینداری در ایران"، مجله جامعه‌شناسی ایران، دوره ششم، شماره ۱، صص. ۳۳-۶۶.
- کیان پور، م. و ب. یزدخواستی (۱۳۸۵). "جامعه‌شناسی تاریخی سکولاریسم: بررسی جامعه‌شناسی قانون منع استفاده از علائم مذهبی در مدارس دولتی فرانسه"، مطالعات زنان، سال ۴، شماره ۳، صص. ۴۱-۶۱.
- فاضلی، م (۱۳۸۲). مصرف و سبک زندگی، ناشر صبح صادق.
- عباسی قادری، م (۱۳۸۶). "بررسی استفاده از اینترنت و هویت دینی کاربران"،
<http://www.rasaneh.org/persian/page-view.asp?pagetype=research&id=50>

عابدینی، ص (۱۳۷۹). بررسی تأثیر عوامل اقتصادی - اجتماعی بر میزان گذران اوقات فراغت و میزان مصرف کالاهای فرهنگی در بین خانوارها: مطالعه موردی شهر مرودشت، پایان- نامه دوره کارشناسی ارشد، شیراز: دانشگاه شیراز.

عظیمی هاشمی، م (۱۳۸۳). "رضایت از زندگی و دینداری در بین دانش آموزان دوره متوسطه در شهرهای فردوس، گز، و نواحی آموزشی ۴ و ۵ و ۷ شهر مشهد"، مجله علوم اجتماعی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد، دوره اول، شماره ۳، صص. ۸۳-۱۱۶.

گیدنز، آ (۱۳۷۷). جامعه شناسی، ترجمه منوچهر صبوری، تهران، نشرنی، چاپ سوم.

گیدنز، آ. (۱۳۷۸). تجدد و تشخیص، ترجمه ناصر موفقیان، تهران، نشرنی، چاپ اول.

لهسایی زاده، ع.، آذرگون، ز.، گ. مرادی (۱۳۸۵) "بررسی جهتگیری مذهبی و سلامت روانی مهاجران بر اساس مدل آلپورت و راس نمونه‌ی مورد مطالعه قصر شیرین"، مجله علوم اجتماعی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد، سال سوم، شماره ۲، صص. ۱۴۹-۱۶۹.

وریج کاظمی، ع. و م، فرجی (۱۳۸۲) "عرفی شدن و زندگی روزمره"، نامه علوم اجتماعی، شماره ۲۱، صص. ۲۴۳-۲۶۹.

Armfield, G. & R, Holbert (2003). "The Relationship Between Religiosity and Internet

use". *Jornal of Media and Religious*, Vol. 2, No. 3, pp.129-144.

Evans, D. & T, Jacson (2007). "Toward a Sociology of Sustainable LifeStyle", *Research Group on Life style, Values and Environment Center for Environment strategy*. University of surrey. <http://www3.surrey.ac.uk/resolve/Docs/WorkingPapers/EvansandJackson03-07.pdf>

Gorski, P. & A. Altinordu (2008). "After Secularization". *Annu. Rev. Social*, Vol. 34, pp. 55-85.

Heiman, A.; Just, D.; McWilliams, B.; D. Zilberman (2009) "Religiosty, Lifestayle and Food Consumption", Giannini Foundation of Agricultural Economic, http://www.agecon.cdavis.edu/extension/update/articles/v8n2_4.pdf. [Online. 2009].

Holt, C.L.; Haire_Joshu. L.D.; Lukwago.N.S.; Lewellyn. A.I; W.M. Kreuter (2005) "The Role of Religious in Dietary Belifes and Behavior among

- American Women" Cancer Control, http://www.moffitt.org/moffittapps/ccj/v12s5/pdf_/84.pdf.
- Kahle, L.R.; Kau, A.; Tambyan, S.; Tan, S. & K, Jung (2005). "Religion, Religiosity, and Values, Implication For Consumer Behavior", in Haugtredt, c.p., Merunka, D. and Warlop, I.(Eds), the la londa Seminar, 32nd International research Seminar in Marketing, La Londa- les- Maures, pp.245-259.
- Lin, Nan (1978). *Foundations of Social research*, New York: McGraw Hill.
- Minkler, L. & M. Cosgel (2004). "Religion and Consumption", *University of Connecticut*. <http://www.econ.unconn.edu> [Dec 2010].
- Nooney, J. & E, Woodrum (2002). "Religious Coping and Church - Based Social as Predicators of Mental Health Outcomes: Testing a conceptual Model", *Journal for The scientific Study of Religious*", vol. 41, No. 2, pp. 359-368.
- Proctor, J (2006). "Intorduction: Theorizing and Studing Religion", *annala the association of american geographers*, vol.96, no. (1), pp. 165-168.
- Quelhas Brito, P.(2008)"Conceptualizing and Illustrating The Digital LifeStayle Of Youth", http://www.fep.up.pt/investigacao/workingpapers/08.10.31_wp300.pdf. [Online 2009]
- Rostosky, S.; Wilcox, B.; Comerwright, M. & B, Randall (2004). "The Impact of Religiosity on Adolescent Sexual Behavior", *Journal of adolescent research*, vol.19, No.6, pp. 677-697.
- Roos, E. & S, Karvonen (2004) "Life stayles, social background and eating patern of 15_year Old Boys and Gils in Fland " ; *Journal of youth studies*, vol.17, no.3, pp.331_ 349
- Sarrafzadegan, N.; Kelishadi, R.; Esmailzade, A.; Mohammadifard, Sarrafzadegan, N.; Kelishadi, R.; Esmailzade, A.; Mohammadifard, N.; Rabiei, K.;
- Roohafza, H.; Azadbakht, L.; Bahonar, A.; sadri, G.; Amani, A.; Heidari, S & H., malekafzali .(2009)"Do LifeStayle Interventions Work in Developing Countries? Finding From The Isfahan Halthy Heart Program in The Islamicre Public of Iran" *bull word healt organ* , vol.87, pp.33 _ 50
- Tomlison, M (2003). "Lifestyle and social class" : *European sociological review* vol.19, no.1, pp.97_111.
- Verassamy, S. (2002). *Development and Preliminary Validation of the Religious Identity Development Scale*, PH.D. Dissertation, University of Maryland, College Park. <http://www.questia.com/PM.qst?a=o&d=5033047587>[Dec 2010].